

กระบวนการจัดหายุทธโศปกรณ์ของ หน่วย/เหล่าทหารม้าปัจจุบัน ในภารกิจป้องกันประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกองทัพบก

กองทัพบกในยุค 4.0 เป็นกองทัพที่มีความทันสมัย มีความมุ่งมั่นในการเป็นกองทัพบกชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน ประกอบกับการประกาศความร่วมมือในการเป็น Asian Economic Community (AEC) นโยบายของผู้บัญชาการทหารบก ท่านปัจจุบัน มุ่งเน้นความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของประชาชน มีความสง่างาม มีความพร้อม โดยมีภารกิจหลัก 2 ประการ ได้แก่ การเตรียมกำลังให้มีความพร้อมรบอยู่เสมอ และการใช้กำลังเผชิญต่อภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ ด้านยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ประกอบกับการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ การวางแผนระยะยาวในการพัฒนา กองทัพบกจึงเกิดขึ้น วิสัยทัศน์ขององค์การ S.M.A.R.T Soldier Strong Army¹ ดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น

ในปัจจุบันกองทัพบกมีการจัดการแผนพัฒนากองทัพบกในวงรอบ 5 ปี เพื่อเป็นกรอบแนวทางกำหนดทิศทางการพัฒนากองทัพบก ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 4 ด้านหลัก² ได้แก่ ด้านโครงสร้างการจัดหน่วย ด้านความพร้อมรบ ด้านความต่อเนื่องในการรบ ด้านความทันสมัย

มีการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงกลาโหม ในการพัฒนากองทัพอย่างจริงจัง ในทุกๆ ด้าน หากมองในด้านความพร้อมรบ และด้านความทันสมัยของแผนพัฒนา กองทัพบก ปี 2560–2564 จะมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถยุทธโศปกรณ์ ในทุกๆ หน่วยงานของกองทัพบก ซึ่งประกอบด้วยเหล่าต่างๆ ทั้งสิ้น 17 เหล่าด้วยกัน มีหน้าที่แตกต่างกันตามหน่วย/เหล่าของตนเอง ในห้วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีการพัฒนาโดยมุ่งเน้นความพร้อมรบและความทันสมัย มาโดยต่อเนื่อง การพัฒนาด้านอาวุธ ยุทธโศปกรณ์ อื่นๆ ที่สนับสนุนภารกิจ ในการป้องกันประเทศเป็นหลัก รวมถึงภารกิจอื่นๆ ที่ได้มอบหมาย ทั้งด้านการรักษาความมั่นคงภายใน การพัฒนาประเทศ การบรรณเทว-สาธารณสุข โครงการตามพระราชดำริฯ

เหล่าทหารม้าคือเป็นเหล่ากำลังรบหลักของกองทัพบก ที่มีภารกิจหลักในการป้องกันประเทศ ได้มีการก่อตั้งเหล่าทหารม้า ในตั้งแต่สมัย สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยคุณลักษณะของหน่วย/เหล่า เป็นหน่วยที่ปฏิบัติการรบ บนยานรบเป็นหลัก

ยุทธโศปกรณ์ทุกประเภท จึงมีความสำคัญในการปฏิบัติการกึ่งในการป้องกันประเทศ ในอดีตที่ผ่านมา มีการจัดหายุทธโศปกรณ์ ทั้งโดยการจัดซื้อ การได้รับมอบจากมิตรประเทศ สิ่งอุปกรณ์ที่เหลือใช้จากสงครามในภูมิภาค สิ่งอุปกรณ์มอบให้เพื่อความสัมพันธ์ภายหลัง การฝึก กองทัพบกได้ประจำการยุทธโศปกรณ์ของเหล่าทหารม้าให้กับหน่วยต่างๆตามคุณลักษณะของอัตรการจัดหน่วย ซึ่งเป็นยุทธโศปกรณ์หลักที่สำคัญเช่น รถถัง รถเกราะ-สายพาน รถเกราะล้อยาง อาวุธประจำการอื่นๆ อีกหลายรายการ

ยุทธโศปกรณ์บางรายการมีการประจำการมาเกือบ 60 ปี และยังคงใช้งานอยู่³ เช่น รถถังหลัก M41 A5, รถเกราะ V-150 ซึ่งมีความล้าสมัย ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันประเทศ ที่สำคัญมีกรณีเกิดอันตรายต่อบุคลากร พลประจำรถ ในการใช้งาน เนื่องจากความเสื่อมสภาพตามกาลเวลา มีการงดประจำการของยุทธโศปกรณ์ เกินกว่า ร้อยละ 40-60 ไม่ตอบสนองต่อความพร้อมรบของหน่วย ตามที่ กองทัพบกได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนา กองทัพบก ปี 2560-2564 โดยให้หน่วยมีความพร้อมรบ ร้อยละ 80 ขึ้นไป ซึ่งแผนพัฒนา กองทัพบก ปี 2550-2559 ได้เริ่มให้มีการจัดหายุทธโศปกรณ์ที่เป็นยานพาหนะ ทั้งรถถัง รถเกราะ และยุทธโศปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการตามกระบวนการจัดหาตามที่รัฐบาลกำหนด ซึ่งต้องยึดถือ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ 2560⁴ เป็นข้อกำหนดในการดำเนินการ กระทำได้โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป เป็นการที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการทั่วไปที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดให้เข้ายื่นข้อเสนอ วิธีคัดเลือก คือการที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 3 ราย ให้เข้ายื่นข้อเสนอ เว้นแต่ในงานนั้นมีผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดน้อยกว่า 3 ราย และวิธีเฉพาะเจาะจง คือการที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดรายใดรายหนึ่งให้เข้ายื่นข้อเสนอ หรือให้เข้ามาเจรจาต่อรองราคารวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุกับผู้ประกอบการโดยตรง กรอบงบประมาณ เป็นไปตามกำหนดในกฎกระทรวง

สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ เว้นแต่ต้องการจัดซื้อจัดจ้างมีคุณลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ หรือซับซ้อนหรือต้องผลิตจำหน่าย ก่อสร้างหรือบริการโดยผู้ประกอบการที่มีฝีมือเฉพาะ หรือความชำนาญเป็นพิเศษหรือทักษะ และผู้ประกอบการนั้นมีจำนวนจำกัด เป็นพัสดุที่ โดยลักษณะของการทำงาน หรือมีข้อจำกัดทางเทคนิคที่จำเป็นต้องระบุยี่ห้อเป็นการเฉพาะ เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากจากต่างประเทศ หรือดำเนินการผ่านองค์การระหว่างประเทศ เป็นพัสดุที่ใช้ในราชการลับ หรือเป็นหน่วยงานที่ต้องปกปิดเป็นความลับของ

หน่วยงานของรัฐหรือที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศชาติในกระบวนการจัดหา ยุทธโศปกรณ์ของเหล่าทหารม้า เป็นกระบวนการจัดหาที่กระทำตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 แต่การดำเนินงานในส่วนของ กองทัพบก มีขั้นตอนที่ต้องนำเสนอโครงการจากหน่วยใช้หรือกรมฝ่ายยุทธบริการ ตามประเภทของชนิดยุทธโศปกรณ์ เช่น ยุทธโศปกรณ์หลักที่เป็นอาวุธตามอัตราการจัด ยุทธโศปกรณ์ (อจย.) การจัดเฉพาะกิจ (อฉก.) จะต้องนำเสนอกรมยุทธการทหารบก พิจารณาความเหมาะสมของการจัดหา รวมถึงความคุ้มค่าก่อนที่จะนำไปเข้ากระบวนการ พิจารณาโครงการมีขั้นตอนที่สำคัญในการพิจารณาก่อนนำเสนอของงบประมาณ จากสำนัก งบประมาณ ซึ่งในขั้นตอนภายในกองทัพบกเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการ เพราะจะรวมถึงการคัดเลือกยุทธโศปกรณ์ เพื่อจะนำเสนอเข้าสู่ขั้นตอนขออนุมัติโครงการ ของกองบัญชาการกองทัพบกไทย กระทรวงกลาโหมและในระดับรัฐบาลต่อไป

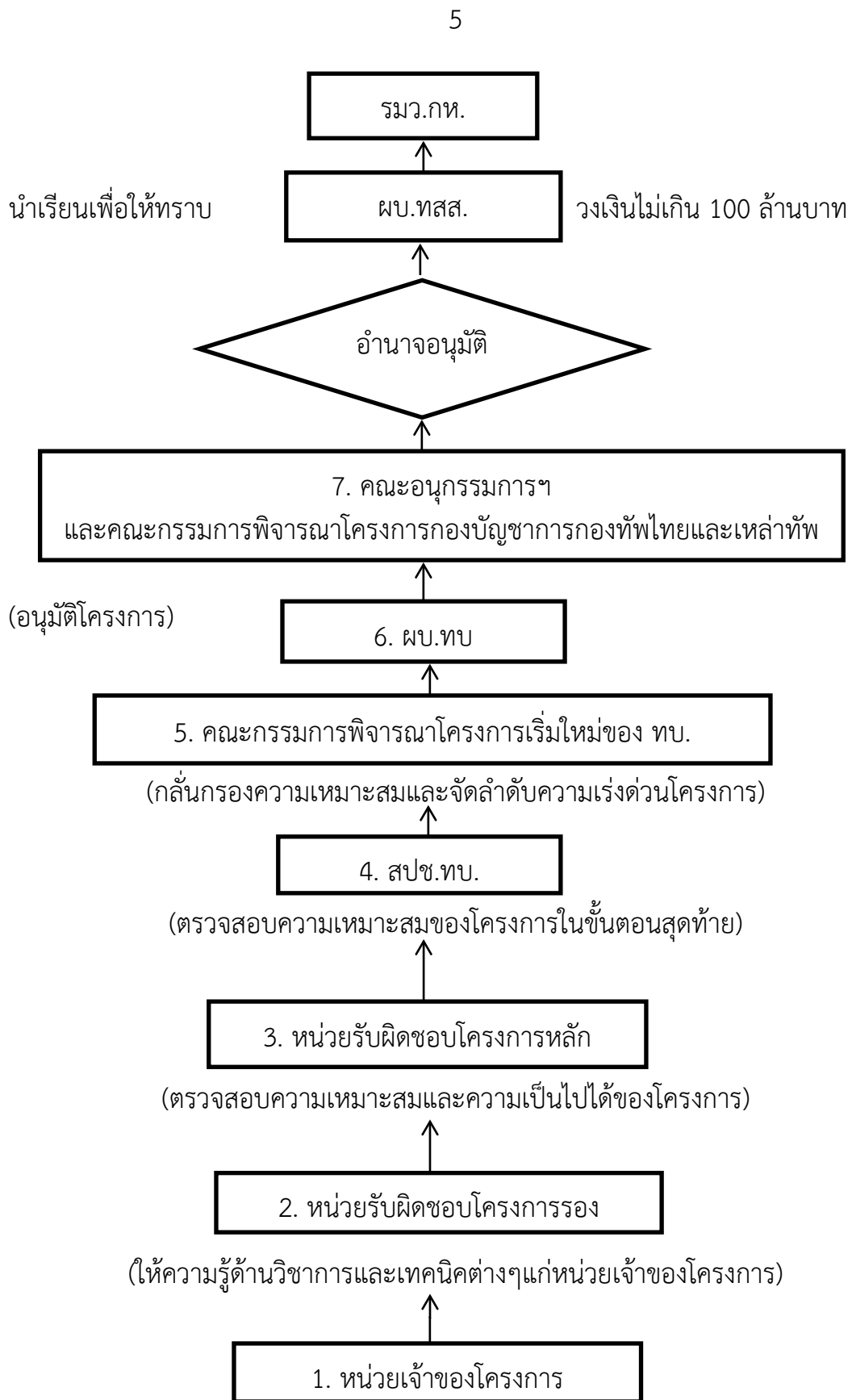
หน่วยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ⁵

หน่วยที่รับผิดชอบโครงการหลัก หมายถึง กรมฝ่ายเสนาธิการ ซึ่งรับผิดชอบโครงการหลัก ของกองทัพบก ตรวจสอบและวิเคราะห์เป็นไปได้อย่างดีของโครงการ เพื่อให้โครงการเกิด ประโยชน์ มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพบก

หน่วยรับผิดชอบโครงการรอง หมายถึง กรมฝ่ายยุทธบริการ, กรมฝ่ายกิจการพิเศษเหล่า/ สายวิทยาการที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เป็นเจ้าของโครงการโดยตรง ซึ่งจะให้คำแนะนำในด้าน หลักการหรือปฏิบัติต่อโครงการนั้นมากที่สุด หน่วยเจ้าของโครงการ หมายถึง หน่วยขึ้น ตรงกองทัพบก, กรมฝ่ายยุทธบริการ, เหล่า/สายวิทยาการ ที่จัดทำโครงการที่เป็นหน่วยที่ ได้รับผลงานที่เกิดขึ้นทั้งหมดในโครงการหรือหน่วยรับผิดชอบควบคุมงบประมาณทุกบ งานในโครงการนั้นทั้งสิ้น หน่วยในโครงการ หมายถึง หน่วยที่หน่วยเจ้าของโครงการ มอบหมาย ให้ดำเนินการโครงการหรือหน่วยที่เกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินการตามโครงการ

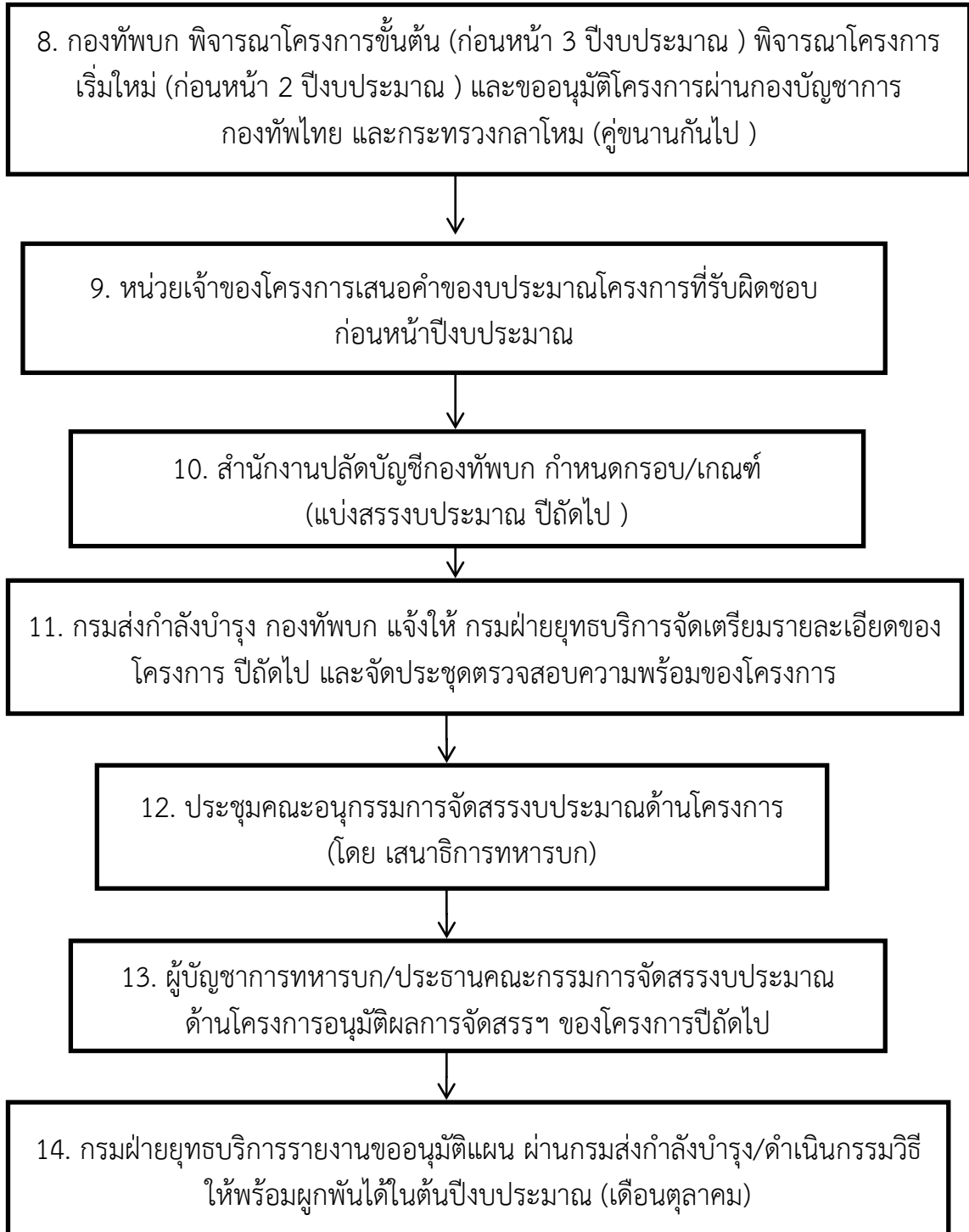
ระบบโครงการของกองทัพบก ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ โครงการขั้นต้น และ โครงการเริ่มใหม่ สำนักปลัดบัญชาการกองทัพบกในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการ จัดสรร งบประมาณด้านโครงการ และหน่วยงานรับผิดชอบโครงการดำเนินการโครงการของ กองทัพบกจะประสานหน่วยรับผิดชอบโครงการหลัก หรือ กรมฝ่ายเสนาธิการ ที่ รับผิดชอบภารกิจต่างๆ ด้านการส่งกำลังบำรุง มีกรมส่งกำลังบำรุงทหารบกเป็นหน่วย รับผิดชอบ โครงการขั้นต้นสำนักปลัดบัญชาการกองทัพบก จะแจ้งให้ กรมฝ่ายเสนาธิการที่ เกี่ยวข้องพิจารณาล่วงหน้า 3 ปีงบประมาณ เช่น โครงการขั้นต้น (ด้านยุทธการ/การส่ง กำลังบำรุง) ห้วงปี 2563-2565 เพื่อเริ่มดำเนินการประสานหน่วยที่เกี่ยวข้องและเริ่ม

พิจารณา ตั้งแต่ห้วงกลางปีงบประมาณ 2560 ซึ่งจะมีการนำเสนอโครงการเพื่อพิจารณาใน
ทุกๆ ปี งบประมาณโดยใช้ห้วงเวลาตามกรอบที่กองทัพบกได้กำหนด โครงการเริ่มใหม่
สำนักปลัดบัญชาการกองทัพบก จะแจ้งให้กรมยุทธการทหารบก/กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
จัดทำ/พิจารณาล่วงหน้า ๒ ปีงบประมาณ เช่น โครงการเริ่มใหม่ (ด้านยุทธการ/การส่ง
กำลังบำรุง) ห้วงปี 2563-2565 สำนักปลัดบัญชาการกองทัพบก จะแจ้งให้ กรมฝ่ายยุทธ
บริการที่เกี่ยวข้องทราบ และดำเนินการตรวจสอบ ในรูปแบบของคณะอนุกรรมการ
พิจารณาโครงการของกองทัพบก จากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยที่เกี่ยวข้อง
กับโครงการ ขั้นตอนการดำเนินการมีการปฏิบัติของขั้นตอนที่ชัดเจน มีระเบียบการปฏิบัติ
เป็นแนวทาง การนำเสนอโครงการผ่านขั้นตอนการขออนุมัติตามภาพที่ 1 จนถึงขั้นตอน
การนำโครงการสู่การดำเนินการจัดหาตามภาพที่ 2

ภาพที่ 1 การตรวจสอบของคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการของกองทัพบก ⁶

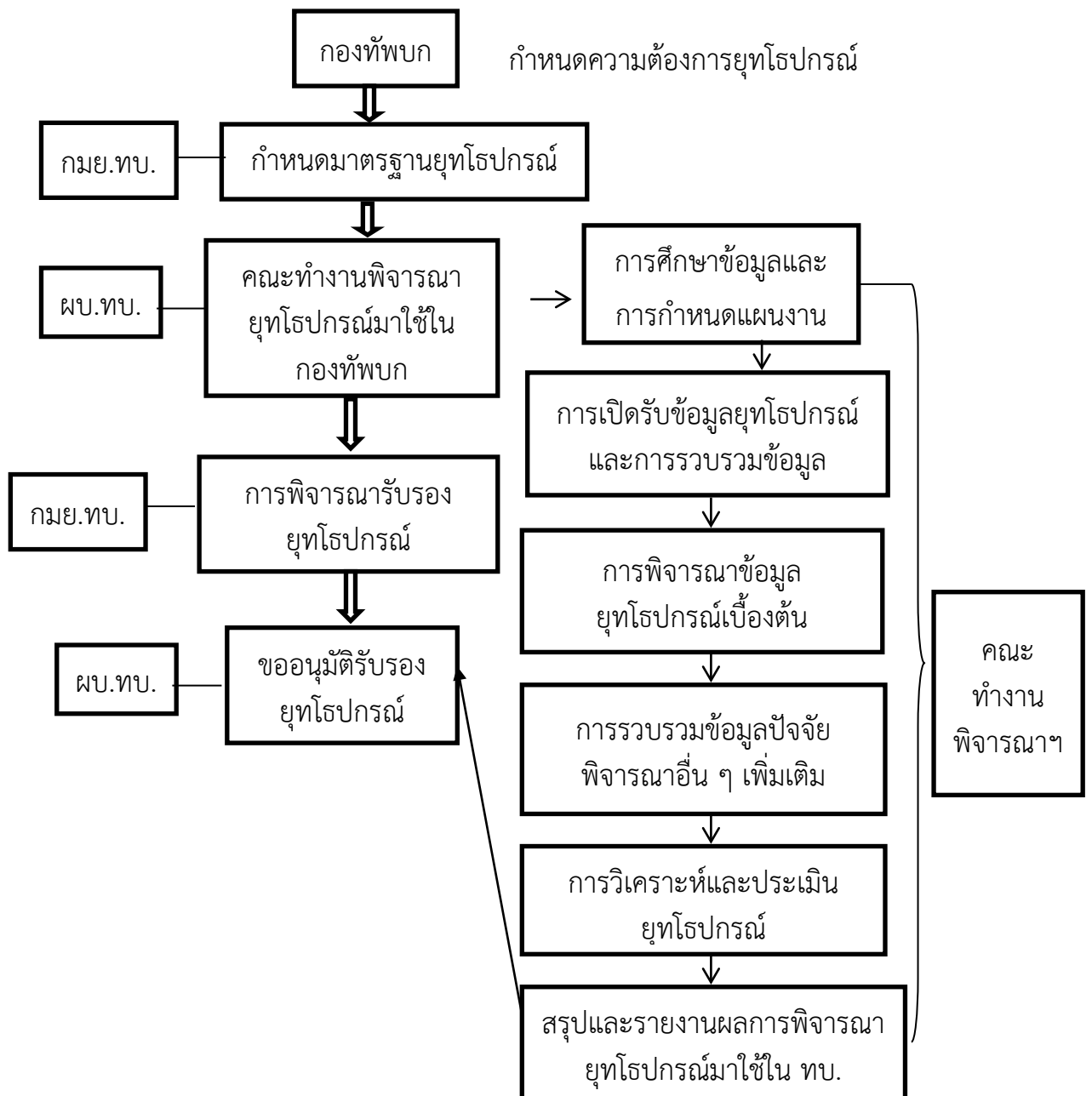
ดำเนินการจัดทำโครงการพร้อมการวิเคราะห์โครงการที่ผู้บัญชาการทหารบกอนุมัติเป็นโครงการขั้นต้น

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการนำโครงการสู่การดำเนินการจัดทา

วิธีดำเนินการพิจารณา ยุทธโศปกรณ์มาใช้ในกองทัพบก ⁷

ขั้นตอนการดำเนินการพิจารณา ยุทธโศปกรณ์มาใช้ในกองทัพบกยึดถือตามขั้นตอนตามแนวทางการพิจารณายุทธโศปกรณ์มาใช้ในกองทัพบก 2551 โดยได้ดำเนินการเป็น 6 ขั้นตอน รายละเอียดตามภาพแสดงแนวทางการพิจารณายุทธโศปกรณ์

ภาพที่ 3 แนวทางการพิจารณายุทธโศปกรณ์

การดำเนินการในการคัดเลือก แบบยูโทโพรแกรมของกองทัพบก จากแผนภาพขั้นตอนการเสนอ ตามภาพที่ 3 มีการดำเนินการเหมือนกันทั้งหมด ยูโทโพรแกรมในส่วนของ หน่วย/เหล่าทหารม้า ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด เป็นการจัดหาจากภายนอกประเทศ⁸ ซึ่งเป็นวิธีพิเศษในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กองทัพบกจะต้องตั้งคณะกรรมการพิจารณา ยูโทโพรแกรมของกองทัพบกเข้ามาดำเนินการ ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก และเป็นตัวกำหนดประเภทหรือชนิดของ ยูโทโพรแกรม ให้เหล่าทหารม้า จะสังเกตได้ประการหนึ่ง ปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การรับรู้สังคมภายนอกเปิดกว้างมากขึ้น สื่อออนไลน์ต่างๆ สามารถดึงข้อมูลในการดำเนินการ หรือประสิทธิภาพของยูโทโพรแกรมในการคัดเลือกขั้นตอนที่โปร่งใสจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ความคุ้มค่าต้องบประมาณที่สูงมากในการจัดหาแต่ละครั้งเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายข้างต้น คณะกรรมการพิจารณา ยูโทโพรแกรมของกองทัพบก ได้พิจารณากำหนดกรอบการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบ ในเรื่องเสนอแนะการปลดประจำการยูโทโพรแกรมที่ล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน รวมทั้งพิจารณากำหนดแนวทางหรือมาตรการเพื่อให้ กองทัพบกมียูโทโพรแกรมที่เหมาะสมและทันสมัยเข้ามาทดแทน ซึ่งกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการตามนโยบาย โดยพิจารณาอายุยูโทโพรแกรมของกองทัพบกที่เก่า ล้าสมัย ไม่ควรใช้งบประมาณจำนวนมากในการซ่อมปรับปรุง แต่ควรซ่อมตามสภาพการใช้งาน และทยอยปลดประจำการพร้อมทั้งจัดหา ยูโทโพรแกรมใหม่มาทดแทน

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงยูโทโพรแกรมของกองทัพบกได้ร่วมกันพิจารณาถึงปัจจัยในการกำหนดให้ยูโทโพรแกรมชนิดต่างๆ เป็นยูโทโพรแกรมที่ล้าสมัย สมควรปลดประจำการ โดยมีปัจจัยในการพิจารณา 6 ปัจจัยหลักที่สำคัญดังนี้⁹ เป็นยูโทโพรแกรมที่เข้ามาประจำการเป็นเวลานาน เป็นยูโทโพรแกรมที่มีเทคโนโลยีที่ล้าสมัย ไม่สามารถจัดหาชิ้นส่วนซ่อมได้ทุกระบบ ปัจจุบันมียอดดงการใช้สูง การซ่อมปรับปรุงไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบเทียบต่อการจัดหาใหม่ และมีเกณฑ์การสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงที่ไม่คุ้มค่า เมื่อวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมดังกล่าว ในการปลดประจำการ จะนำเข้าสู่กระบวนการของการจัดหาใหม่เพื่อทดแทน ยูโทโพรแกรมเดิม จากกระบวนการพิจารณาคัดเลือกลักษณะดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีขั้นตอนของ คณะกรรมการพิจารณา ยูโทโพรแกรม (ด้านขวาของวิธีการพิจารณา) ที่เริ่มด้วยการศึกษาข้อมูลยูโทโพรแกรม จนกระทั่งสรุปและรายงาน มีการพิจารณาความเหมาะสมคุ้มค่าในทุกๆ ด้านประเมินผลจากการทดสอบโดยคณะกรรมการ เนื่องจากยูโทโพรแกรม หน่วย/เหล่าทหารม้ามีมูลค่าสูง และจัดหาเป็นจำนวนมาก จากการพิจารณาในทุกองค์ประกอบในการจัดหา กระบวนการภายในกองทัพบกที่ดำเนินโดยคณะกรรมการพิจารณา ยูโทโพรแกรม มี

ความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นส่วนที่มีการกลั่นกรองความเหมาะสมซึ่งจะต้องพิจารณา จัดลำดับคะแนนการทดสอบยุทธโศปกรณ์ตามความเป็นจริง หากเรามองในมุมของการ นำมาใช้ในการป้องกันประเทศ หรือด้านความมั่นคง เป้าประสงค์ที่ต้องการสูงสุดในทุกๆ ครั้งที่มีการพิจารณาคัดเลือกคือ ประสิทธิภาพ ความเหมาะสมกับหน่วยใช้¹⁰ สภาพภูมิ ประเทศในการปฏิบัติการ ความคุ้มค่าของราคาในทุกครั้งในการจัดหา การนำเสนอแบบ ยุทธโศปกรณ์ที่มีความเหมาะสมกับการใช้งานในกองทัพบกมีความจำเป็นอย่างยิ่ง คณะทำงานพิจารณาต้องมีเป้าหมายในการพิจารณา เพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดได้ ครบถ้วน

จากกระบวนการในการพิจารณาโครงการ หรือกระบวนการในการพิจารณาคัดเลือกแบบ จะเริ่มดำเนินการจากหน่วยใช้/ปฏิบัติ หน่วยสายวิทยาการ หน่วยยุทธบริการ ขึ้นไปยัง กรมฝ่ายเสนาธิการที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมาจะแยกเป็น 2 กรณี ซึ่งได้แก่ ยุทธโศปกรณ์ที่มี คุณลักษณะเฉพาะระบุไว้แล้ว กับที่ไม่มีคุณลักษณะเฉพาะระบุไว้ ต้องทำการเขียน คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะเฉพาะขึ้นมาใหม่ เช่น รถถังหลัก กองทัพบกไม่เคย จัดหายุทธโศปกรณ์ โดยระบบการจัดซื้อจัดจ้าง หรือระบบโครงการ/งบประมาณที่ผ่าน มาทั้งหมดเป็นการช่วยเหลือทางทหาร หรือทำสัญญาระหว่างรัฐ (รถถังเบา แบบ32/รถถัง M60 A1/A3) นั้นรวมถึงยุทธโศปกรณ์อื่นๆ เช่น รถเกราะ อาวุธ ต่างๆ ด้วย การพิจารณาใน การจัดหา ข้อที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ความล้าสมัยไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติการป้องกัน ประเทศไม่คุ้มค่ากับการซ่อมบำรุง หน่วยขาดประสิทธิภาพด้านกำลังรบ เนื่องจากมียอดง ดใช้การจำนวนมาก ไม่ปลอดภัยกับกำลังพลที่ปฏิบัติงาน เพราะความล้าสมัยจากระบบ ความปลอดภัย ไม่มีสายงานหรือระบบการส่งกำลังหลงเหลืออยู่ในระบบสากลที่ใช้กันเมื่อ เกิดการชำรุดจึงไม่สามารถซ่อมแซมให้กลับมาใช้งานได้ หรือดำเนินการซ่อมแซมแล้วไม่ คุ้มค่า ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้องมีการปลดประจำการและมาจัดหาทดแทน เข้าสู่ กระบวนการในข้างต้นที่กล่าวไป กองทัพบกเป็นผู้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกยุทธโศปกรณ์ ก่อนนำเข้าสู่ระบบการเสนอโครงการต่อไป

คณะกรรมการพิจารณายุทธโศปกรณ์ กองทัพบก กำหนดแนวทางในการจัดหา/ปรับปรุง ดังนี้

- 1) ประเภทยุทธโศปกรณ์ที่จะถูกปรับเปลี่ยน
- 2) ประเภทยุทธโศปกรณ์ที่จะเข้ามาทดแทน
- 3) งบประมาณที่สามารถดำเนินการได้
- 4) หน่วยที่จะดำเนินการหรือได้รับการปรับเปลี่ยน/ปรับโอนยุทธโศปกรณ์
- 5) ขั้นตอนข้อจำกัดอื่นๆ ตามสัญญาต่างๆที่กองทัพบกต้องปฏิบัติ

กระบวนการจัดหาทุโปกรณ์ทางทหาร เป็นเรื่องสำคัญ และเป็นความลับ แต่หากเรามองการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนหรือบุคคลทั่วไปต้องเข้าใจก่อนว่า ปัจจุบันการรับรู้ข้อมูลด้านต่างๆ เปิดกว้างสำหรับสังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งในอดีตจะเป็นเรื่องของกองทัพเท่านั้นในการดำเนินการ การจัดหาทุโปกรณ์ของ หน่วย/เหล่าทหารม้า ใช้งบประมาณของประเทศ ทำให้มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลในเรื่องนี้ได้ง่ายมากขึ้นทั้งจากข่าวสาร สื่อออนไลน์ ซึ่งอาจนำเสนอข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือบิดเบือนและมีการวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ถึงความไม่เหมาะสมในการจัดหา ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์บุคคลภายนอกอาจไม่ทราบถึงเหตุผลความจำเป็นที่แท้จริงของกองทัพปกติตาม จุดสำคัญที่สุดที่ถูกเพ่งเล็งเสมอมาคือ คุณภาพ และงบประมาณ¹¹ ที่ดำเนินการไปเป็นการใช้ในทางไม่เหมาะสม ไม่คุ้มค่า ถ้าหากมองกันแบบยุทธธรรมแล้วในฐานะหน่วย/เหล่าทหารม้า คือเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญสูงสุดในเรื่องดังกล่าวว่าเหมาะสมหรือไม่ในการจัดหาทุโปกรณ์มาใช้ในภารกิจการป้องกันประเทศ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ประเภททุโปกรณ์ที่ถูกปรับเปลี่ยน การเปิดเผยข้อมูลบางประเภทที่สามารถให้เข้าถึงและรับรู้ได้ในระดับไม่สูญเสียความลับทางราชการ¹² ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกันมีความเหมาะสม ยุทโปกรณ์ที่ใช้งานมานานกว่า 50 ปี ใช้งานไปแล้วเกิดอันตรายต่อผู้ใช้ กำลังพลถึงขั้นบาดเจ็บรุนแรง หรือเสียชีวิต เมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องใช้ทุโปกรณ์ในการปฏิบัติงานจริงกับเกิดความไม่พร้อมขึ้นมากมาย จากบทเรียนล่าสุดในสถานการณ์เขาพระวิหาร ในปี พ.ศ 2553 แผนการป้องกันประเทศ แผนการป้องกันชายแดน มีการกำหนดแนวทางการใช้กำลัง ตามขั้นตอนรวมถึงระดับของกำลังที่ใช้ ระบุหน่วยปฏิบัติ แต่มองกันในความจริง หน่วยระดับกองพันทหารม้าใช้การสนธิกำลังกันอย่างน้อย 2 กองพันทหารม้าขึ้นไปในการปฏิบัติ อีกประการหนึ่งกองทัพปกติมีการจัดทำแผนพัฒนาในรอบ 5 ปี มีการระบุการพร้อมรบด้านกำลังพลและทุโปกรณ์ไว้โดยชัดเจนหน่วยทหารม้าในระดับกองพัน¹³ ให้มีความพร้อมรบร้อยละ 80 ทั้งกำลังพลและทุโปกรณ์ ซึ่งปัญหาคือ ยุทโปกรณ์ มีความไม่พร้อมและไม่รองรับแผนที่กองทัพกำหนดเมื่อเจอสถานการณ์ เพราะตามที่กล่าวไว้ทุโปกรณ์มีการใช้งานมานาน จนขาดระบบการส่งกำลังและไม่มีการใช้งานหลงเหลืออยู่ในอารยประเทศ ทำให้หมดสายการส่งกำลัง จึงเห็นควรพิจารณาให้มีความเหมาะสมในการเปลี่ยนทุโปกรณ์ ตามลำดับความสำคัญในแผนป้องกันประเทศ

2) ประเภททุโปกรณ์ที่เข้ามาทดแทน เป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เหตุที่ว่ากระบวนการที่สำคัญ ที่จะเกิดในการจัดหาจะอยู่ในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่เป็นกระบวนการแข่งขัน นำเสนอเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาทุโปกรณ์ กลั่นกรอง เปรียบเทียบ ข้อดีข้อเสีย

และวิเคราะห์ถึงความเหมาะสม ซึ่งต้องเปิดรับข้อมูล ยุทธโศปกรณ์ หรือสิ่งอุปกรณ์ทั้งหมดเพื่อนำมาพิจารณา คัดเลือก ตามแนวทางที่ได้กำหนด นำเสนอผลที่ได้ตามความเป็นจริง การนำเสนอในขั้นตอนที่เป็นการเปิดโอกาสด้านการแข่งขัน และเป็นขั้นตอนที่ให้ประโยชน์ต่อกองทัพบก ทำให้เรามีข้อมูลของยุทธโศปกรณ์เพิ่มมากขึ้น สามารถนำมาพิจารณาหาข้อดี ข้อเสีย ชัดความสามารถ อันพึงรู้ บันทึกรับเป็นฐานข้อมูลได้ต่อไป การดำเนินการในขั้นตอนที่เป็นการแสดงถึงความโปร่งใสขององค์กร ซึ่งกองทัพบกสามารถชี้แจงผล หรือเหตุผลความจำเป็นหลังผลการพิจารณาได้ เมื่อผลการพิจารณาหรือคัดเลือกสิ้นสุดลง ยุทธโศปกรณ์/สิ่งอุปกรณ์ใด หากมีการกำหนดคุณลักษณะทั่วไป คุณลักษณะเฉพาะถาวรไว้แล้ว สามารถนำมาดำเนินการพิจารณาได้ แต่ถ้าหากไม่มีคุณลักษณะทั่วไป จะดำเนินการจัดทำ โดย หน่วย/เหล่าสายวิทยาการ และคุณลักษณะเฉพาะ ดำเนินการโดย เหล่าเทคนิค/สายยุทธบริการ เมื่อดำเนินการดังกล่าวเสร็จแล้ว จะเข้าสู่กระบวนการที่สำคัญในการจัดหาตามระบบ ตามภาพที่ 3 แนวทางการพิจารณายุทธโศปกรณ์ ซึ่งจะมีการประกาศ เพื่อนำเสนอยุทธโศปกรณ์ คัดเลือกแบบ ตรวจสอบสายการผลิต ทดสอบสมรรถนะ และกำหนดผลของความเหมาะสมในการนำมาใช้¹⁴ ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาจากแบบที่มีการนำเสนอทั้งหมด โดยเรียงลำดับความเหมาะสมตามคะแนน ด้านยุทธวิธี ด้านการส่งกำลังบำรุง และด้านเทคนิค กำหนดน้ำหนักตามความเหมาะสมของแต่ละชนิด ยุทธโศปกรณ์ที่จะนำมาใช้งาน อุปสรรคสำคัญที่เรามองไม่เห็นได้ชัดเจนคือ สายการผลิตในอนาคตเป็นแค่เพียงคำยืนยันประกอบการนำเสนอเท่านั้น

การพิจารณาในทุกครั้งเรามองเฉพาะตัวของยุทธโศปกรณ์ที่มาทดแทนกับยุทธโศปกรณ์เดิมที่จะเปลี่ยน เปรียบเหมือนลักษณะทดแทนของเดิมด้วยของใหม่ที่มีลักษณะเหมือนกัน/ใกล้เคียงของยุทธโศปกรณ์แต่ให้ทันสมัย เหมาะสมกับยุคปัจจุบันซึ่งยุทธโศปกรณ์ที่ใหม่กว่าย่อมมีความทันสมัยกว่าเดิมอยู่แล้ว ในยุคปัจจุบันมีการพัฒนายุทธโศปกรณ์ทางทหารให้ทันสมัยขึ้นมาก บางประเภทมีประสิทธิภาพสูงและเกินความจำเป็นในการใช้งานเมื่อเทียบกับราคาในการจัดหา ต้องไม่ลืมสิ่งสำคัญในการพิจารณาที่เราพิจารณาหายุทธโศปกรณ์ของหน่วยทหารมานั้นคือ ภัยคุกคามของประเทศเราอยู่ในระดับไหน อะไรคือความน่าจะเป็นหรือหนทางที่เกิดขึ้นได้มากที่สุดโดยอย่าไปมองถึงขีดความสามารถที่เกินความจำเป็นในการใช้งานในกองทัพ การกำหนดในคะแนนตามขีดความสามารถโดยคณะกรรมการพิจารณายุทธโศปกรณ์ของกองทัพบกที่จัดตั้งขึ้น โดยมีคุณวุฒิและมีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องยุทธโศปกรณ์ จะดำเนินการ ให้คะแนนโดยพิจารณา 3 ด้านหลัก ตามที่ได้กล่าวมา แต่ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบเพิ่มเติมที่ควรพิจารณาเพิ่ม คือ การพิจารณายุทธโศปกรณ์ที่มีลักษณะเหมือนกัน/ใกล้เคียงกับของเดิมแต่ประสิทธิภาพใกล้เคียงและมีความคุ้มค่านมาก

กว่าเดิม อาจจะมองว่าไม่ตรงกับอัตราการจัดยุทธโปกรณ์ ในส่วนนี้สามารถปรับแก้ อัตราการจัดยุทธโปกรณ์ในตอนที 4¹⁵ ได้ เช่น เราจะมองการเปลี่ยนยานพาหนะสายพานเป็นประเภทล้อ โดยมีอำนาจการยิง ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่และปัจจัยอื่นๆ หากเมื่อเทียบความคุ้มค่าแล้วมีผลมากกว่าการที่ต้องบังคับให้ตรงกับอัตราการจัดยุทธโปกรณ์ เป็นตัวกำหนดในการคัดเลือก

3) งบประมาณที่สามารถดำเนินการได้ การพิจารณาในกรอบงบประมาณไม่ควรเอามาเป็นปัจจัยหลักซึ่งการจัดหาในแต่ละครั้งมีการนำปัจจัยจำนวนยุทธโปกรณ์ที่จะได้รับ และนำไปสัมพันธ์กับอัตราที่บรรจุในหน่วยที่ได้รับ ทำให้เป็นข้อปัจจัยในการลดคุณภาพลงหรือจำกัดยุทธโปกรณ์ที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง ซึ่งราคาต่อหน่วยอาจจะสูงเกินไป ในข้อเท็จจริงแล้วในการจัดหาในแต่ละครั้งจะทำในลักษณะผูกพันงบประมาณเป็นวงรอบปีงบประมาณ ซึ่งเป็นงบผูกพันข้ามปีเราสามารถขยายปีในการจัดหาได้ โดยอ้างเหตุผลความจำเป็นของการบรรจุในหน่วยจนครบตามอัตรา บทเรียนที่ได้รับจากกรณีดังกล่าวมีให้เห็นเมื่อหน่วยได้รับยุทธโปกรณ์แล้ว มีการประเมินการใช้งานแล้วไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ด้อยกว่าอุปกรณ์เดิม หรือมียุทธโปกรณ์หลากหลายที่มาบรรจุในหน่วยปฏิบัติการ ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานลดลง ทำให้ความคุ้มค่าในการจัดหาน้อยลง ทำให้เป็นข้อบกพร่องสำคัญอีกประการ

4) หน่วยที่ได้รับการดำเนินการหรือได้รับการปรับเปลี่ยน/ปรับโอนยุทธโปกรณ์ การพิจารณาหน่วยที่ได้รับการปรับเปลี่ยนยุทธโปกรณ์ จะพิจารณาจากประเภทยุทธโปกรณ์ที่เก่าล้าสมัย ทำไปประกอบกับองค์ประกอบของภัยคุกคามที่ตั้งหน่วยในการตอบสนองต่อภารกิจจึงทำให้มีการพิจารณาการปรับโอนเพื่อความเหมาะสมประกอบด้วย ซึ่งคือว่าปัจจุบันกระทำได้เหมาะสม ซึ่งนั่นคือการพิจารณาความล้าสมัยของหน่วย และพิจารณาหน่วยที่จะได้รับยุทธโปกรณ์ใหม่ ว่าจะต้องมีการปรับโอนย้ายหรือไม่ตามความจำเป็นทางยุทธการเป็นสำคัญ ซึ่งต้องใช้ 2 องค์ประกอบร่วมในการพิจารณา

5) ขั้นตอนข้อจำกัดอื่นๆ ตามสัญญาต่างๆ ที่กองทัพบกต้องปฏิบัติ เป็นข้อสำคัญมาก เนื่องจากมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายภายหลังการลงนามในสัญญา และเมื่อมีการส่งมอบยุทธโปกรณ์เกิดขึ้น การร้องขอหรือการปรับเปลี่ยน สนับสนุนมักกระทำไม่ได้หากมีข้อขัดแย้งในสัญญา ในการระบุข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ไม่ได้พาดพิงผู้หนึ่งผู้ใดหรือการจัดการในครั้งใด แต่เมื่อเป็นแนวทางที่ถูกต้องและเกิดความคุ้มค่าต่อกองทัพบก หน่วย/เหล่าทหารม้า อย่างสูงสุด

การจัดทำร่างสัญญาจะใช้การจดทะเบียนจัดจ้างแบบรัฐต่อรัฐ (State by State) ซึ่งเปรียบเสมือนการดำเนินการกับรัฐบาลของอีกชาติ หากใช้กรณีนี้จะมองได้อีกคือรัฐบาลของชาติที่ฝ่ายผลิตยุทธโปกรณ์ขายให้กับกองทัพของไทย ซึ่งจะติดขัดด้วยการปฏิบัติตามข้อสัญญาเพราะมีอาจจะเรียกความรับผิดชอบได้ ซึ่งในความจริงจะใช้บริษัทผู้แทนที่มีการจดทะเบียนภายในประเทศผู้นำเสนอ และกำหนดร่างสัญญาในการซื้อขายเมื่อผ่านขั้นตอนการคัดเลือกแล้วซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผู้รับผิดชอบสัญญากับกองทัพไปในตัว ข้อเท็จจริงยุทธโปกรณ์ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากการมอบให้/ให้เปล่า ในห้วง 20 ปีที่ผ่านมาเป็นการจัดซื้อจัดหาจากการร่างสัญญาการจัดซื้อจัดจ้างทั้งสิ้นตามที่ได้กล่าวในข้างต้น การใช้คำว่ารัฐต่อรัฐเพื่อสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ โดยในการสนับสนุนจากมิตรประเทศ ในราคามิตรภาพ และแสดงถึงความสัมพันธ์อันดี

การจัดทำร่างสัญญาผู้แทนที่ดำเนินการการลงนามเป็นบริษัทต่างประเทศ (บริษัทในเครือกองทัพมิตรประเทศหรือบริษัทเอกชน)ที่ผลิตยุทธโปกรณ์ลงนามกับผู้แทนของกองทัพหากมีข้อใดๆ ในสัญญาปฏิบัติ ไม่ได้ตามร่างสัญญาจะต้องมีการขอใช้ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งก็จะผ่านทางบริษัทผู้แทนในประเทศในการดำเนินการที่ผ่านมาอาจจะมีการปฏิบัติได้ไม่ตรงตามสัญญาบ้าง เช่นในห้วงของเวลาในการรับมอบยุทธโปกรณ์ แบบหรือคุณลักษณะเฉพาะไม่ตรงตามที่กำหนด ควรจะมีการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะกรณีกองทัพกเสียประโยชน์ในการจัดทำสัญญา และส่งผลกระทบต่อถึงงานด้านยุทธการเป็นสำคัญ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสัญญาซึ่งมีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษมีความคลาดเคลื่อนจากเดิมจะด้วยรากศัพท์หรือการแปลจะต้องยึดถือจากภาษาไทยต้นฉบับเดิม และให้มีการปรับให้ตรงตามที่ทางกองทัพระบุไว้ เพราะที่ผ่านมาบางรายการมีการมองข้ามในละเอียดดังกล่าว ซึ่งผลกระทบต่อไม่ตกแก่หน่วยใช้งานเมื่อได้รับยุทธโปกรณ์ การร่างสัญญาในข้อการสนับสนุน ต้องเน้นย้ำในเรื่องของกำหนดวันที่ต้องการสนับสนุน เพราะรายงานต้องใช้เวลาโดยจะนับเอาวันที่เกิดปัญหาหรือตรวจพบข้อบกพร่องโดยปกติจะระบุไว้ 1 ปีหลังการส่งมอบ/รับมอบยุทธโปกรณ์เป็นส่วนใหญ่ หากมีผู้ผลิตรายใดมีข้อสัญญาผูกพันเรื่องการสนับสนุนมากกว่านั้นถือว่าเป็นเรื่องดี ข้อแม้จะเกิดขึ้นมากมาย หากการร่างสัญญาไม่ครบถ้วน บางครั้งทำให้หน่วยใช้เกิดข้อจำกัดด้านการใช้งานทันที บางรายการของปัญหาเกิดขึ้นบ่อยมากกว่า 2-3 ครั้ง ก่อนสิ้นสุดระยะประกันซึ่งทางกองทัพจะต้องมีมาตรการให้ผู้ผลิต/ผู้จัดหารับผิดชอบให้ชัดเจน การทดสอบยุทธโปกรณ์ก่อนลงนามรับตามสัญญา ในกรณีดังกล่าวจะถูกกำหนดไว้ในร่างสัญญาถึงแนวทางการทดสอบ ซึ่งตรงนี้จะถูกอ้างและจำกัดด้วยวงเงินที่ทำสัญญาเป็นจุดบกพร่อง

ประการหนึ่งซึ่งบางครั้งต้องให้ทางกองทัพบก กรมสรรพาวุธและหน่วย/เหล่าทหารม้า ระบุความต้องการทางยุทธวิธีและทางเทคนิคในการทดสอบ ส่วนใหญ่หากเราเห็น ข้อผิดพลาด/ข้อจำกัดในการทดสอบทำให้เราแก้ปัญหาหรือเรียกร่องสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้กับกองทัพบกหรือหน่วย/เหล่าทหารม้าได้ ผู้ทำวิจัยเคยอยู่ในกระบวนการดังกล่าว การทดสอบบางรายการไม่สามารถบ่งชี้ได้ถึงความเหมาะสมของยุทธโศปกรณ์ และชี้ชัดถึง ประสิทธิภาพที่พิสูจน์ได้เนื่องจากการใช้งานทางยุทธวิธีมีหลายรูปแบบ ซึ่งในกรณีนี้หน่วย ใช้งานร้องขอและกำหนดสถานการณ์การทดสอบร่วมด้วย แต่ไม่ได้ไปกำหนดไว้ในขั้นตอน การร่างสัญญา มักจะมาร่วมพิจารณาในขั้นตอนการตรวจรับเสมอ ซึ่งก็จะไม่ตรงตามสัญญา ที่ร่างไว้ และไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ การร่างสัญญาต้องมีหน่วยใช้งาน/ หน่วยปฏิบัติ ร่วมกำหนดในข้อนี้ให้ชัดเจน และที่สำคัญต้องมีการทดสอบร้อยละ 100 ของ ยุทธโศปกรณ์ที่ตรวจรับไม่ใช่การสุ่ม (Random) โดยยกเอาช่องว่างของสัญญาหรือข้อจำกัด ด้านงบประมาณมาเป็นข้อผูกมัด

กระบวนการจัดยุทธโศปกรณ์ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ตามพระราชบัญญัติ ปี 2560 ได้ กำหนดไว้ชัดเจนอยู่แล้ว ขั้นตอนการผ่านไปสำนักงานงบประมาณก็เป็นขั้นตอนที่ทุกกระทรวง ต้องปฏิบัติ แต่ขั้นตอนภายในของกองทัพบกเราเองที่จะต้องมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ความ คุ่มค่าที่จะเกิดขึ้นอย่างสูงสุดต่อกองทัพของเรา ในยุคปัจจุบันทางการได้รับอาวุธ ยุทธโศปกรณ์ต่างๆ ของหน่วย/เหล่าทหารม้า หรือหน่วยอื่นๆของกองทัพบก จะมาด้วย กระบวนการจัดหาเกือบหมดทั้งสิ้น ทางผู้วิจัยเองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ รวมถึงการได้ไปตรวจสอบผลการใช้งานจากหน่วยใช้ ต้องการที่จะให้เราได้รับยุทธโศปกรณ์ ที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ขั้นตอนและเหตุผลที่ควรจะเป็นจะเห็นได้ว่าขั้นตอนที่ สำคัญที่สุด ยังอยู่ในขั้นตอนในการพิจารณาคัดเลือกของกองทัพบกเอง ทั้งนี้ได้กล่าวว่า ไม่ดีแต่อย่างไรหากแต่จะทำให้ดียิ่งขึ้น และผลที่ได้รับนั้นตกอยู่กับกองทัพบกทั้งสิ้น ควรทำ ให้ครบตามกระบวนการ ควรมีข้อมูลนำเสนอที่ชัดเจน เป็นผลดีต่อกองทัพบกเอง ยุทธโศปกรณ์ที่ได้มายังคงต้องประจำการอยู่อีกหลายปี อย่างน้อย 15 – 30 ปี เราต้องการ เป็นกองทัพบกชั้นนำในภูมิภาค ในทุกๆ ด้าน สมรรถนะทางอาวุธยุทธโศปกรณ์เป็นปัจจัย หนึ่งในตัวชี้วัด ต้องเข้าใจว่าในยุคปัจจุบัน สังคมเป็นสังคมเปิดกว้างสามารถเข้ารับรู้อะไร ข้อมูล ต่างๆ ได้โดยง่าย การกระทำที่ถูกต้องและเลือกหนทางที่ดีที่สุดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการ ยอมรับจากองค์กรภายนอก สมกับคุณลักษณะของ S.M.A.R.T Soldier Strong Army ตามที่ ผู้บัญชาการทหารบกได้กำหนดไว้ การออกมาชี้แจงแก้ไขย่อมไม่เป็นผลดีมากนักแต่ กระนั้นก็ตามเราไม่ได้ว่ายุทธโศปกรณ์ทางทหารไม่มีความจำเป็น เพราะต้องให้คนในชาติ เห็นว่างานด้านความมั่นคงมีความจำเป็นสูงสุด แม้เราจะเข้าร่วม AEC (Asian Economic

Community) ก็ตาม หากแต่ความจริงด้วยทางการทหารเป็นเสาหลักที่สำคัญประการหนึ่ง ด้านความมั่นคง การจัดหายุทธโศปกรณ์/ยุทธภัณฑ์ เป็นงบประมาณของประเทศเกือบทั้งสิ้น การทำให้โปร่งใสและคุ้มค่าเป็นเรื่องที่สมควรเป็นอย่างยิ่ง หากต้องจัดหาแล้วควรจะได้รับยุทธโศปกรณ์ที่ดีและเหมาะสมอย่างแท้จริง อย่าให้เป็นดังคำกล่าวที่ว่า “คนซื้อไม่ได้ใช้ คนใช้ไม่ได้ซื้อ” เพื่อกองทัพบกเป็นกองทัพที่มีประสิทธิภาพ เพราะเราคือส่วนหนึ่งของกองทัพบก